

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

з науково-педагогічної роботи

к.х.н., доцент

ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2020 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС

рівень вищої освіти

другий (магістерський)

галузь знань

29 «Міжнародні відносини»

спеціальність

291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітньо-професійна програма

Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика

вид дисципліни

за вибором

факультет

міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2020/ 2021 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

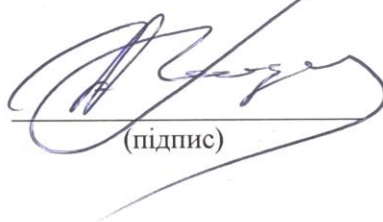
«28» серпня 2020 року, протокол № 1

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Баранова В.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

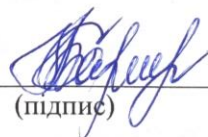
Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

(підпис)

Анатолій ПАРФІНЕНКО

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»

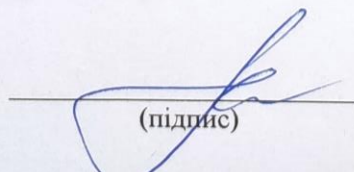
(підпис)

Валерія БАРАНОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

протокол № 1 від «28» серпня 2020 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Модернізаційні процеси в економіці країн ЄС» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика» підготовки магістра за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – формування у студентів комплексного уявлення про сутність складових економіки країни та їх характеристика; модернізаційні процеси в економіці; значення геополітичних процесів; роль регіональних організацій у міжнародній політиці та їх значення у формуванні сучасних стратегій, позицій, курсів провідних держав у вирішенні питань глобальних масштабів; набуття студентами знань щодо суті процесу європейської економічної інтеграції; основних напрямів процесу внутрішньої та зовнішньої конвергенції країн-учасниць та формування навичок ідентифікації країнових та наднаціональних моделей зближення в ЄС.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- *формування наступних загальних компетентностей:*

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичній діяльності.

ЗК 5 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми; ЗК7–вміння аргументувати вибір шляхів вирішення завдань професійного характеру, критично оцінювати отримані результати та обґрунтовувати прийняті рішення.

ЗК 8. Здатність працювати як автономно, так і у команді.

ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК 1. Поглиблені знання про природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

ФК 2. Розуміння сутності процесів глобалізації та їх впливу на міжнародні відносини.

ФК 3. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

ФК 5. Поглиблені знання про природу та джерела зовнішньої політики, еволюцію підходів до формування та здійснення зовнішньої політики, принципи організації системи зовнішньої політики та функціонування інститутів зовнішньої політики.

ФК 8. Здатність організовувати та проводити міжнародні зустрічі та переговори, працювати в рамках міжнародних конференцій, організацій, інших форм практичного міжнародного співробітництва, працювати з дипломатичними та міжнародними документами.

ФК 9. Поглиблені знання про організацію та функціонування Європейського Союзу, розуміння сучасних європейських інтеграційних процесів та місця в них України.

ФК 10. Розуміння особливостей розвитку країн та регіонів, сучасних глобальних, регіональних та локальних процесів, та місця в них України.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	–
Семестр	
3-й	–
Лекції	
10 год.	–
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	–
Лабораторні заняття	
–	–
Самостійна робота	
70 год.	–
Індивідуальні завдання	
–	–

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

ПРН 1 – фундаментальні знання, набуті у процесі навчання, щодо природи, джерел та напрямів еволюції міжнародних відносин, міжнародної політики, зовнішньої політики держав, стану теоретичних досліджень міжнародних відносин та світової політики;

ПРН 2 – розуміння сутності процесів глобалізації та аналізувати їх вплив на міжнародні відносини;

ПРН 3 – знання наукових підходів, методології та методик дослідження проблем міжнародних відносин та зовнішньої політики;

ПРН 7 – вміння демонструвати знання про природу міжнародних комунікацій, проблеми розвитку держав та міжнародних регіонів у глобальному, регіональному та локальному контекстах;

ПРН 9 – вміння використовувати правила цивілізованого спілкування у ділових справах, мати на увазі принципи поведінки ділових партнерів, які сприяють створенню умов для забезпечення взаємовигідних стосунків;

ПРН 10 – вміння збирати, обробляти та аналізувати значний обсяг інформації про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав;

ПРН 18 – готувати аналітичні довідки, звіти та інші документи про стан міжнародних відносин та світової політики, демонструючи міжкультурне розуміння;

ПРН 32 – знання рівня суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку європейського регіону;

ПРН 33 – знання пріоритетів ефективності регіональної політики в країнах Європи;

ПРН 34 – знання понятійно-категоріального апарату із проблематики національної ідеології і політичних еліт країн Європи;

ПРН 35 – розуміння реального та потенційного впливу релігійного чинника на зовнішню політику та всю сукупність міжнародних відносин;

ПРН 36 – розуміння геополітичних проблем країн Європи;

ПРН 41 – знання основ, методичних прийомів та особливостей культурної та гуманітарної дипломатії.

ПРН 43 – оцінювати сучасні зміни соціального, економічного та політичного життя європейських країн;

ПРН 44 – володіти рівнем суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку європейського регіону;

ПРН 46 – володіти понятійно-категоріальним апаратом із проблематики національної ідеології і політичних еліт країн Європи;

ПРН 48 – володіти геополітичними проблемами країн Європи;

ПРН 52 – володіти методичними прийомами ведення професійних дискусій у сфері міжнародних відносин та зовнішньої політики;

ПРН 54 – володіти основними методичними прийомами культурної та гуманітарної дипломатії.

ПРН 56 – здійснювати аналіз сучасних змін соціального, економічного та політичного життя європейських країн;

ПРН 57 – здійснювати аналіз суспільно-політичного й соціально-економічного розвитку європейського регіону;

ПРН 58 – використовувати сучасні методи та підходи до забезпечення ефективної регіональної політики в країнах європейського типу;

ПРН 59 – використовувати понятійно-категоріальний апарат із проблематики національної ідеології і політичних еліт країн Європи;

ПРН 61 – здійснювати аналіз геополітичних проблем країн Європи;

ПРН 66 – використовувати сучасні методичні прийоми культурної та гуманітарної дипломатії.

Обов'язковою складовою частиною навчального процесу є самостійне опрацювання відповідної наукової та спеціальної літератури. Передбачена самостійну роботу з підручниками, посібниками, словниками, навчальною та довідковою літературою, інформаційними ресурсами мережі Інтернет.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Економічна система та структура світового господарства

Економіка в структурі суспільства. Система економічних законів. Методи економічних досліджень. Поняття «світове господарство» та «світова економіка». Типи економічних систем та їх характеристика. Елементи системи світової економіки. Галузева структура світового господарства. Основні пропорції розвитку світового господарства.

Стадії економічного росту національних економік. Доіндустріальна стадія розвитку світового господарства. Індустріальна стадія та її етапи. Постіндустріальна стадія.

Система показників рівнів розвитку світового господарства. Валовий внутрішній продукт, валовий національний продукт та механізм їх визначення. Проблема тінізації економіки.

Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір.

Основні теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси». Періодизація становлення теорії модернізації. Загальні характеристики модернізації. Моделі здійснення системної трансформації. Особливості і роль політичної модернізації в сучасних трансформаційних зрушеннях.

Модернізація, постмодернізація та демодернізація (неоархаїзація), як фактор виникнення транзитної, незавершеної ситуації цивілізаційних зрушень. Характеристика їх складових елементів.

Інтеграційні процеси в світовому господарстві. Глобальні проблеми світового господарства.

Тема 3. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС. Сучасний стан економіки країн ЄС.

Чинники формування національної економіки. Населення і трудовий потенціал. Формування ринку праці та його проблеми. Науково-технічні основи економіки. Науково-технічний потенціал та історичні науково-технічні революції в країнах ЄС (Великобританія, Німеччина, Франція).

Природно-ресурсний потенціал. Економічна оцінка природних ресурсів країн ЄС (Франція, Німеччина, Швеція, Чехія, Латвія та ін.).

*Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.).
Економічна характеристика країн ЄС.*

Фінансово-кредитна система країн ЄС. Система економічного управління та регулювання. Внутрішні відмінності економічного розвитку країн ЄС.

Позиції нових (з 2004 р.) держав-членів в економіці ЄС: економічна та соціальна диференціація. Спільні та відмінні риси трансформаційних процесів в державах ЦСЄ. Особливості імплементації «спільного доробку» ЄС. Роль спеціальних програм адаптації до членства «Про-ексешин» та «Пост-ексешин».

Польська модель «шокової терапії» Л. Бальцеровича, наслідки її реалізації. Сучасна структура господарства Польщі, зовнішньоекономічні зв'язки. Розвиток відносин з Україною. Причини випереджаючого фінансування Європейських проектів з боку структурних фондів ЄС та фонду Згуртування.

Угорська економічна модель «градуалізму». Структура господарства Угорщини. Проблеми зовнішнього боргу.

Особливості економік Чехії та Словаччини.

Специфіка використання новими країнами-членами структурних фондів ЄС, Фонду Згуртування та фінансових механізмів європейських ініціатив.

Проблема формування оптимальної територіальної моделі Європейського Союзу. Сутність та структура Копенгагенських критеріїв членства в ЄС.

Особливості економічного розвитку країн ЄС. Зовнішньоекономічні зв'язки країн. Сучасний рівень розвитку економіки країн ЄС.

Тема 5. Організація та впровадження модернізаційних процесів в економіці країн ЄС.

Модернізація державного управління в контексті європейських інтеграційних процесів. Соціальна політика країн ЄС в умовах модернізації економіки.

Модернізація фінансової системи країн Європейського Союзу як складової європейської інтеграції. Вплив тіньової економіки на економічну безпеку та модернізаційні процеси в економіці країн ЄС.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	сем.з	лаб.	інд.	с.р.
Тема 1. Економічна система та структура світового господарства	18	2	2			14
Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір	18	2	2			14
Тема 3. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС. Сучасний стан економіки країн ЄС	18	2	2			14
Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.). Економічна характеристика країн ЄС	18	2	2			14
Тема 5. Організація та впровадження модернізаційних процесів в економіці країн ЄС	18	2	2			14
Усього годин	90	10	10			70

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічна система та структура світового господарства	2
2	Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір	2
3	Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС. Сучасний стан економіки країн ЄС	2
4	Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.). Економічна характеристика країн ЄС	2
5	Організація та впровадження модернізаційних процесів в економіці країн ЄС	2
	Разом	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Економічна система та структура світового господарства:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати типи економічних систем. Навести приклади країн за відповідністю; - охарактеризувати стадії економічного росту національних економік; - розглянути та охарактеризувати систему національних рахунків; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	14
2	<p>Тема 2. Модернізація: сутність, види, значення в сучасних трансформаційних зрушеннях та її ціннісний вимір:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати теорії та підходи до розуміння «модернізаційні процеси»; - охарактеризувати глобальні проблеми світового господарства (з прикладами); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	14
3	<p>Тема 3. Модернізаційний потенціал та чинники його формування країн ЄС. Сучасний стан економіки країн ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати чинники формування національної економіки країни ЄС (за вибором здобувача вищої освіти); - здійснити економічну оцінку природних ресурсів країни ЄС (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	14
4	<p>Тема 4. Особливості економічних моделей нових членів ЄС (з 2004 р.). Економічна характеристика країн ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати модель «шокової терапії» Л. Бальцеровича; - охарактеризувати модель «градуалізму»; - виокремити та охарактеризувати проблеми формування оптимальної територіальної моделі Європейського Союзу; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	14

5	<p>Тема 5. Організація та впровадження модернізаційних процесів в економіці країн ЄС:</p> <ul style="list-style-type: none"> - охарактеризувати можливість здійснення модернізаційних процесів (змін) в країнах ЄС (за вибором здобувача вищої освіти); - проаналізувати вплив тіньової економіки на економічну безпеку країн ЄС (за вибором здобувача вищої освіти); - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань. 	14
Разом		70

6. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом.

7. Методи контролю

Засвоєння тем розділів (поточний контроль) здійснюється на семінарських заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Поточний контроль і оцінювання результатів навчання передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять:

- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних, семінарських/практичних занять;
- контроль та оцінювання якості підготовки та розробки проектних завдань;
- контроль засвоєння теоретичного/практичного матеріалу;
- контроль та оцінювання вмінь вирішувати ситуаційні та евристичні задачі;
- контроль та оцінювання вмінь проводити дослідження та презентувати їх.

Підсумковий контроль засвоєння матеріалу здійснюється по їх завершенню на основі проведення поточної контрольної роботи за темами. Завданням контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені

графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- колоквиум;
- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих тем.

Критерії оцінювання:

- усні відповіді на семінарських заняттях – 1 б.
- розв'язування ситуаційних задач – 1 б.
- виконання творчих завдань, презентацій та виступів – 5 б.
- поточна контрольна робота за темою (тестові завдання) – 5 б.

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного опитування та виступів студентів. Студент може отримати від 1 до 12 балів за кожну тему. **Максимальна кількість балів поточного контролю – 60 балів.**

Якщо здобувач вищої освіти з поважної причини (та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна) був відсутнім на семінарських заняттях, то в нього є можливість отримати додаткові бали за умови виконання індивідуального завдання. Форма виконання – творче завдання на тему: «Порівняльна характеристика модернізаційних процесів двох країн ЄС (за вибором здобувача вищої освіти)».

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна (максимальна) кількість балів за успішне виконання екзаменаційних завдань – 40 балів. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Теоретичне питання – 12 балів

Творче питання – 16 балів

Теоретичне питання – 12 балів

Екзаменаційна робота

Оцінка 35-40 балів передбачає повне і впевнене засвоєння програми курсу, знання основної і додаткової літератури, вміння аналізувати й узагальнювати матеріал, порівнювати, оцінювати, пояснювати факти на

основі здобутих із різних джерел знань, користуватися науковою термінологією.

30-34 бали виставляється за впевнене засвоєння курсу, уміння логічно будувати відповідь, робити аргументовані висновки, аналізувати матеріал. А також за умови, якщо студент припустився незначних помилок або зробив не зовсім повні висновки.

20-29 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «В», за наявності принципових помилок при викладенні засвоєного матеріалу або неповних висновків.

10-19 балів виставляється за часткове висвітлення змісту теоретичних питань та недостатнє вміння застосовувати теоретичні знання для розв'язання практичних завдань. При цьому студент не вміє логічно мислити. Поставлене завдання виконане ним не повністю, але у його відповідях продемонстроване розуміння основних положень матеріалу навчальної дисципліни.

1-9 балів передбачає виконання всіх вимог до оцінки «D», а також, коли у студента виникають проблеми навіть з відтворенням основного матеріалу курсу.

0 балів виставляється, якщо студент не засвоїв матеріал, передбачений програмою курсу.

УВАГА! У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0).

Відповідно, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає 100 балів.

У разі настання / подовження дії обставин непоборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожну вірну відповідь) дистанційно на платформі Classroom.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота					Разом	Екзамен	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5			
12	12	12	12	12	60	40	100

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка за національною шкалою	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендоване методичне забезпечення

Основна література

1. Гнатюк М.М. Потенціал політичної суб'єктності Європейського Союзу в сучасній системі міжнародних відносин / М.М. Гнатюк. – Житомир: Рута, 2013. – 316 с.
2. Європейський Союз: основи політики, інституційного устрою та права / Інститут європейської політики (Берлін). переклад з нім: Заповіт, 2001.
3. Європейська інтеграція та Україна / за ред. В.Є. Новицького, Т.М. Пахомової, В.І. Чужикова. Навчально-методичний посібник. – К., Кельн, 2002.
4. Экономика Европейского Союза: учебник / коллектив авторов; под. ред. Р.К. Щенина. – М.: КНОРУС, 2012. – 560 с.
5. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн: навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2005.
6. Европейская интеграция: учебник / под ред. О.В. Буториной. – М.: Издательский дом «Деловая литература», 2011. – 720 с.
7. Западно-европейские страны: особенности социально-экономических моделей / Под ред. В.П. Гутника. – М.: Наука, 2002.
8. Філіпенко А.С. Європейська інтеграція України: поточна ситуація, завдання та пріоритети державної політики / А.С. Філіпенко, О.В. Снігир. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2010. – 63 с.

Допоміжна література

1. Полтерович В. Стратегии модернизации, институты и коалиции / В. Полтерович // Вопросы экономики. – 2008. – № 4. – С. 4-24.
2. Киндзерский Ю. Экономическое развитие и трансформация промышленной политики в мире: уроки для Украины / Ю. Киндзерский // Экономика Украины. – 2010. – № 5. – С. 4-15.
3. Левковець О. Модернізація економіки України: зміст, умови, ризики / О. Левковець // Бізнес Інформ. – 2011. – № 10. – С. 4-9.
4. Рустамов Э. Принципы эволюционной модернизации переходных экономик / Э. Рустамов // Вопросы экономики. – 2009. – № 7. – С. 85-96.
5. Онищенко В. Модернізація як імператив розвитку України / В. Онищенко // Економіка України. – 2011. – № 7. – С. 4-14.
6. Бородіна О. Принцип компліментарності в міждисциплінарних дослідженнях економіки / О. Бородіна // Економіка і прогнозування. – 2015. – № 2. – С. 47-58.
7. Качала Т. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови / Т. Качала // Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – № 2. – С. 163-171.

8. Модернізація України. Визначення пріоритетів реформ. Проект до обговорення / [відп. ред. І. Коліушко, І. Бураковський, О. Сушко, Є. Захаров, Є. Бистрицький]; Мережа підтримки реформ. – К., 2009. – 123 с.
9. Бужимська К. Модернізація економіки: техно-логічно-структурний аспект / К. Бужимська // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – № 3. – С. 214-217.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. www.worldbank.org – офіційний сайт Світового Банку
2. www.mfa.gov.ua – офіційний сайт Міністерства закордонних справ України
3. www.wto.org – офіційний сайт Світової організації торгівлі
4. www.un.org – офіційний сайт Організації об'єднаних націй (ООН)
5. http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm – офіційний сайт Представництва Європейської Комісії в Україні
6. www.ukraine-eu.mfa.gov.ua — сайт співпраці України та ЄС
7. www.me.gov.ua – офіційний сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України
8. www.nbuv.gov.ua – офіційний сайт Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

(в тому числі запровадження карантинних обмежень через пандемію)

В умовах дії карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться всі лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Zoom та Classroom проводяться практичні/семінарські, індивідуальні заняття та консультації, контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) в обсязі у відсотках від відведених аудиторних годин практичних/семінарських занять за робочими начальними планами (проводяться до 10%) у навчальних групах кількістю до 20 осіб з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких карантинних обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти екзамен в тестовій формі дистанційно на платформі Classroom.